

Uileac de Beiuș — Belényesujlak

Y HAZI- ES ISKOLAI SZEMLE

Felölősszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN református lelkész

Megjelenik két hetenként, szombaton

Előfizetési ára: egész évre 100 Lei,
fél évre 50 Lei, egyes szám 4 Lei.

Szerkesztőség: Salonta (Nagyszalonta)
Református lelkesi hivatal, a hová a
lap szellemi részére vonatkozó min-
den közlemény küldendő. Kiadóhiva-
tal: Oradea-Mare (Nagyvárad) Ferdi-
nánd király-út (Rákóczi-út) 14. szám
Előfizetési díjak, hivatalos hirdetések
díja, reklamációk Konrád Géza címére
Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 14. küldendő

Szabad egyház.

Az amerikai kiküldöttek mindketten egy-
értelműleg hangsúlyozták a nagyváradi látogatás
alkalmával, hogy helyzetünk megértésében és
hajaink orvoslásában sokáig nagy nehézség
volt és ma is az, hogy egyházunk helyzete
lényegesen különbözik az övékétől. Mert nálunk
az egyház és állam egy, illetve az egyház függő
viszonyban van az állammal, míg Amerikában
a kettő között semmi kapcsolat nincs, vagyis
az egyház az államtól külön álló, független és
szabad. És ezzel kapcsolatban dr Beach be-
széde közben fontos, szinte történelmi jelen-
tőségű szavak hangzottak el. Mikor ugyanis
ezt mondta: „A nehézség előttünk az, hogy
itt az állam és egyház egy. Ha magatok tar-
thatnátok fenn egyházaitokat, minden sokkal
könnyebb volna”, — egyszerre robbant ki a
jelenlevők többségének, az egyház vezetőinek
ajkáról is a kijelentés:

*Fenntartjuk; legyen a mi egyházunk is
szabad!*

Az egyértelmű megnyilatkozás dr Beach-ot
is meglepte. Ez nagyon komoly kijelentés —
mondja — mely eddig még sehol sem hangzott
el. Ha ezt a kormány elé tárhatnátok, minden
könnyebben menne. Az a kérdés: Mióta ér-
zik ezt?

Ez a kérdés válasz nélkül maradt. Talán
sokan csak abban a pillanatban érezték meg,
sőt lehet, hogy akkor sem teljesen. De voltak,
akik már addig is érezték és egyre gyakrabban
foglalkoztak e gondolattal.

Ekkor már sajtó alatt volt dr Gyenge
Jánosnak a napokban megjelent „A református
szabad egyházak története” c. könyvecskéje.
Ebben kimutatja, hogy mindazok az előfel-
telek, melyek a nagy szabad egyházak meg-
alakulását előidézték, a mi egyházunkban is
megvannak, azért határozottan hirdeti, hogy
nekünk is mielőbb meg kell alakítani az evan-
géliumi szabad református egyházat.

E két egymástól független, de összevágó

esemény alkalmasszerűvé teszi, hogy a szabad
egyház eszméjével és lehetőségével ezen a
helyen foglalkozzam.

Mindenestre kétségtelen, hogy a jövő a
szabad egyházhoz vezet. A francia szeparáció
már nem egyedüli a történelemben és készen
kell lenni, hogy az egyház és állam szétválás-
tása mindenütt bekövetkezik. De ott, ahol a
szeparációt az állam hajlja végre, sokkal na-
gyobb megrázkódtatással jár az egyházakra
nézve, mint ahol az egyházak ezt be nem várva,
a saját érdekükből maguk válnak el az állam-
tól. Határozott meggyőződésem ugyan, hogy
református anyaszentegyházunk az állam által
végrehajtandó szeparációt is diadallal bír-
ná ki, sőt lelkileg nyereség lenne rá nézve, amint
ezt a kommunizmus alatt tapasztaltam, de vi-
szont az is bizonyos, hogy nyugodtabban és
biztosabban megalapozható az egyház új élete,
jövendője, ha önmaga, a saját akarata szerint
intézi azt.

A szabad egyház felé irányítja figyelmün-
ket a hitélet megelevenítése és egyházunk
megújulása, melyen napról-napra fokozottabb
erővel kell munkálkodnunk. Láttuk és éreztük,
hogy az állam karjaiba való egyre görcsösebb
kapaszkodásunk a hitéletre végzetesen káros
hatású volt. Egyházunkat meggyengítette, meg-
fosztotta a legnagyobb erőttől: a magunk ere-
jétől, mert a hívek nagyrésze elszokott az
áldozatkészségtől. Nem láttak célt, kiáltó szük-
séget, nem enyhítették a kisebbeket sem: majd
segít az állam azon is. Ugy jártunk, mint az
a testrész, melyet hosszabb ideig nem hasz-
nálunk: elszokik a mozgástól, merev és bēna
lesz. Azt is látjuk, hogy igazi élet azokban az
egyházakban van, melyek a maguk erejéből
élnek, mert ez az erő olyan gazdag, hogy ál-
dása másokra is kiterjed. Azokban nem az
állam kényszerítő hatalma tartja ott az egyház
tagjait, vagy biztosítja az adó befizetését, ha-
nem a hívek hite és buzgósága. Ilyen hit és
buzgóság csak az önmagát fenntartó szabad
egyházban ébredhet, természetesen a helyzet

által követelt jóval több, lelkesebb nemes értelembe vett agitációs munkával.

A szabad egyház eszméjéhez odavezet, sőt legelsősorban odavezet bennünket egyházkerületünkben a mi saját különleges helyzetünk.

Egyházkerületünk végleges megalakulását és a mai képtelen helyzetének megszüntetését azért nem vagyunk képesek végrehajtani, mert függő helyzetben vagyunk az állammal és a kormány a megalakuláshoz szükséges engedély megadását folyton halogatja. Ezzel maga a kormány kényszerít bele, hogy ha önmagunkhoz, multunkhoz, autonomiánkhoz következősek akarnánk maradni, minden következménnyel számolva, magunk alakítsuk meg és így egyházunkat szabad egyházzá szervezzük át.

Ugy éreztem, hogy nagyrészen ebből a gondolatból fakadt dr Beach szavára a felkiáltás: legyen a mi egyházunk is szabad, amihez természetesen következett a magyarázat: „ugy, hogy az állam ne avatkozzék a mi ügyeinkbe.”

Sajnos, ma még erre kilátás nincs és ez az akadálya a szabad egyház megszervezésének, de azért vele foglalkoznunk és következményeivel minden irányban számolnunk kell. A fentiek világosan mutatják, hogy utunk felé vezet és a legutóbbi ok legkorábban oda visz bennünket. Lehet, hogy korábban, mint ma elgondoljuk. Máról holnapra nem lehet megalkotni, de egyházi életünket ennek folytonos szemmel tartásával kell irányítani, hogy mikor a még ma meglevő egyház és állam közötti vékony kapocs széttörik, készületlenül ne találjon.

Igaza van dr Schaeffernek: „ma itt egyszerre nem lehet elválasztani, de lehet, hogy még a ti időtökben megtörténik.”

Debreczeni István.

A nagyszalontai ref. egyházmegyei internátus, mely első esztendejében a szülőkre és növendékekre igazi áldásnak bizonyult, a következő esztendőre az érdeklődés következtében nagyobb befogadó képességgel nyílik meg. Az ellátási díj havonta 600 lei, és 10 kg. kenyér, 5 kg. 0. és liszt s 1 kg. zsir természetben. Lesz egy ingyenes, 3 féldíjas és 1 háromnegyeddíjas hely. Az ingyenes helyért, melyre elsősorban nagyszalontai, vagy nagyszalontai egyházmegyei tanuló vétetik fel, a szalontai presbiteriumhoz, a többiekért, valamint az egészdíjas helyekért az internátusi bizottsághoz címzett kérvényeket az esperesi hivatalhoz augusztus 20-ig kell benyújtani.

Az amerikai kiküldöttek látogatása

(Folytatás és vége)

Dr Schaeffer:

— Mikor a múlt este Marosvásárhelyről késő éjjel hazaérkeztünk, az újtestamentumból a Rómabeliekhez írott levél 13-ik részét olvastam. Tudjátok-e, hogy az egész újtestamentum az elnyomott kisebbségeknek volt írva? Tudjátok mit mondott Pál az elnyomatásban szenvedőknek? [Róm. 13. r. 1. v.] Az én kérésem az, hogy olvassátok el ezt a részt úgy, mintha nektek szólna és erőt és reményt fogtok meríteni ezekben a nehéz időkben. Azért vagyunk itt, hogy meghallgassuk panaszaitokat és a kormány elé vigyük hogy ott érvényt szerezzünk azoknak.

Az üdvözlések és bevezető beszédek után komoly tárgyalás kezdődött, mely alatt az amerikai kiküldöttek részletesen és alaposan megismerték egyházi és iskolai ügyeinket. Feltárult előttük egyházkerületünk lehetetlen helyzete is, valamint az a ragaszkodás, mellyel egyházunk és iskolánk jogai mellett kitartunk, de egyszersmind az az indok is, amiért ezt tenni kénytelenek vagyunk és szívvel-lélekkel tesszük.

A hosszan tartott értekezlet után, melyen jelen volt és többször felszólalt Nagy Károly püspök is, a vendégek részéről a bucsuzás, részünkről a köszönet következett.

Előbb dr Schaeffer szólalt fel:

— Igazán örülök, hogy a magyar református egyháznak ilyen előjárói vannak, akiket itt megismertünk. Amig így van, addig nincs veszély. Biztosítalak benneteket, hogy ha csak valamit tehetünk, hogy egyenlőséget és igazságot vívhassunk ki, mindent megfogunk tenni. Mi mindenben titeket fogunk képviselni.

A nagyváradi egyház nevében dr Thúry Kálmán főgondnok mondott köszönetet.

— Hittestvéreink több ezer kilométer távolságból jöttek el s bár hatalmuk inkább a lelkieken van és nehezen tudnak belenyulni egy idegen állam életébe, mégis hisszük, hogy munkájuk nyomán siker fakad. Mi mindig meleg rokonérzéssel gondolunk rájuk és tengeren túli 60 milliónyi hitsorsosainkra, kiknek testvéri üdvözlőnköt küldjük.

Az egyházkerület köszönetét Széll György esperes fejezte ki.

— Mi benső kapcsolatban vagyunk egymással. Eddig ismeretlenek voltunk s mégis e találkozás után úgy tetszik, hogy ismertük eddig egymást. A hatalmas amerikai reformátusság olyan, mint az atya idősebb boldogságban élő fia s mi, akik itt reménykedve imádkozunk, hogy egyházunkat fenntarthassuk, olyanok vagyunk,

mint az ifjabbik fiú, kik — bár hibáinkon kívül — szenvedések útjára jutottunk. Ha hazatérnek és az atya idősebb fiának boldogulását látják, emlékezzenek meg az ifjabbik fiúról.

Végül dr Beach válaszolt, szeretettel és melegen:

— Azt hiszem, hogy közeledik az idő, mikor megfogniuk érteni, hogy Isten mindnyájunkat egy testből teremtett. Nekünk nagyon nehéz ezeket a nemzeti és egyházi harcokat látnunk és hogy milyen nagy a háború kívánása, ahelyett, hogy a békességet kívánják az emberek. Mi azt óhajtuk, hogy igazi béke és jóakarát legyen mindenütt. Hassunk oda, hogy szüntelen ezt ápoljuk. Nem fogunk elfeledkezni rólatok és nem felejtjük el az apostol szavát: Jól tegyetek mindenkkel, kiváltképen a mi hitünk cselédeivel.

Az értekezlet után megtekintették az újvárosi templomot, a társas ebéd végével pedig az egyházi épületeket és délután Nagy Károly püspökkel visszamentek Kolozsvárra. Erdélyi útjuk befejezéséül Bukarestbe mennek a miniszteriumokkal tárgyalni, majd elválnak egymástól s míg dr Beach hazafelé indul, dr Schaeffer Párisba megy, hogy a háboruban elesett református amerikai katonák emlékére épített templomot felavassa.

Isten kegyelme és áldása kísérelje őket útjukban.

Az amerikai kiküldöttek látogatásának egy érdekes visszhangját és nem kevésbé érdekes befejezését szolgáltatja az „Universul” című lap, mely két egymással a legkisebb összhangban sem levő cikkben emlékezik róluk. Az első szellemeskedésnek szánt harapásokban a többiek közt a következőket írja: „Emberek, kiknek otthon nincsen semmi dolguk, hosszú utra indulnak, átkelnek az oceánon, hogy megnézzék, hogyan is kezelik hát azokat a kisebbségeket... vajon mit csinálnak még a kisebbségi tanárok? Ugyan hogy vannak a papok? Építettek-e iskolákat a románok a kisebbségek gyermekei számára? Gondoskodtak-e számukra reggelenkénti tejes kakaóról, hogy ne legyen hashajtóra szükségük?... Amilyen türelmesek már mi románok vagyunk: nem lenne semmi kifogásunk ez uracsok ellen, akik, miután a saját hazájukban semmit se számítanak, megtalálták az utat és módot arra, hogy valahol imponáljanak... De fölháborodunk a miatt a mód miatt, mellyel vezetőink egyike-másika kötelességének tartja hajbókolni azok előtt, kik bördönddel a hónuk alatt, monoklival a szemükön közénk érkeznek... Alkalmasint ez a bizottság is egyike annak az „Amerikából” jövő sokezer misszionának, melyek hivatása a baptizmus, vagy más eféle „izmus” terjesztése. — Aztán Nagy Károly püspököt kinevezi „a románság legelkeseredettebb ellenségének” és elkesereg rajta, hogy az ő barátjának „a baptista vallás és más, több kevesebb joggal felekezetenek mondható vallások pártfogóinak” miniszteri kocsit bocsátottak rendelkezésükre.

A másik cikkben pedig pohárköszöntő alakjában elmondhatja velük, hogy körútjukban mintegy 20 értekezletet tartottak a kisebbségi egyházakkal, de senki sem panaszkodott semmi sérelemtől, helyzetük kielégítő és örömmel tapasztalták, hogy két év óta, mikor először jártak itt, lényegesen javult. — Csak az a különös, hogy Angelescu miniszter e beszédre adott válaszában mégis megígérte, hogy az egyházak sérelmeit újból felül fogja vizsgálni.

Nem tudjuk, hogy az első cikknek ostobasága nagyobb-e, vagy a másodiknak a ferditése, tendenciozus beállítása. Csak azt tudjuk, hogy a kormánynak, midőn miniszteri kocsit bocsátott az amerikaiak rendelkezésére, mindenestre jobb taktikája volt, mint a cikkírónak. Azt sem tudjuk, hogy ha e vendégek csak olyan „uracs”-ok, „alak”-ok, hogy érte olyan nagy tisztesség, hogy együtt ebédelhetek Anghelescu miniszterrel? Azt meg éppenséggel nem tudjuk, hogy a miniszter ur miért ígérte meg a cikkek felülvizsgálását, ha egyszer a kiküldöttek szerint azokról senki sem panaszkodott? Ej-ej, mégis csak jó dolgunk van nekünk: annyira szívükön viselik sorsunkat, hogy kikutatják, hátha olyan sérelmeink is lehetnek, amelyekről mi magunk sem tudunk.

Az érsemjéni harangavatás.

Az érsemjéni ünnepé június 29-én aranyos verőfényben s drága értékek megnyilatkozásában zajlott le. Néhányan még szombaton este Semjénbe érkezünk. A semjéni szelid lelkű papja, Szatmári Károly látott szívesen vendégül bennünket. Hogy még jobb kedvre derítsen, sugja egyszer, hogy az egyház főgondnoka, Fráter Loránd is itt lesz, csak később jöhet. Nagy örömünkre az édes, bús nóták nagy mestere kevés idő múlva csakugyan betoppan. — Mikor aztán látja, hogy menyire sóvárog a lelkünk az ő örökkévaló művésze után — meg kérjük is szépen — megszólal az odalopott hegedű — bele sir a nóta: „Tele van a város akácfavirággal...” Hull, hull a nótavirág szívünkre. — Elgondolom, hogy maradunk örökre adósai ennek a drága léleknek ezért a nagy gyönyörűségért... Áldja meg az Isten.

Kilenc palást selymén csillog a napsugár Múltó dicséretükre írom ide, hogy az érmelléki egyházmegye világi hivatalosai is itt vannak mind dr Babós János főgondnok vezetése alatt ugyan csak kilencen. Felvonult a vidék is. Ezer meg ezer ajkon zendül az ének: „Tebenned bízunk eleitől fogva, Uram Téged tartottunk hajlékunknak.” — Az ének után Végh József esperes avatta fel gyönyörű imádsággal a két új harangot. Neki kétszeres ünnep van ma. Ezelőtt ő volt a semjéni papja. Itt lobogott el drága életének husz legszebbik esztendeje. — Ott csillog a szemében, ott ég a szívében, ott zug a szavában Isten és a semjéni föld szerelme.

A régi kis harangot, amit az aradi Hőniggyárnak adnak át a nagyok árában — Cs. Nagy Dániel ottományi lelkész bucsúztatta el. Olyan igazán, olyan szépen mondotta: „Vegyetek búcsút a kicsi harangtól s a régi nagy hibáktól. — Le-

gyetek istenfélők, egymást megértve szeretők s még az ellenségnek is megbocsátók.

Ersemjénnek kis harangja
Búcsuzóra cseng,
Fehér házak ablakára,
Füre, fára, kis virágra
Ráborul a csend."

Majd az Ádám Lajos és Balog József tanítók által szervezett dalárda éneke következett: „Kondultatok meg harangok.” Meg is kondultak nem sokára.

A templomban Orosz Lajos érkeserüi lelkész imádkozott kedves közvetlenséggel „mindenért, amiben szüklölködünk.” Takács Zsigmond gálospetrii lelkész prédikált. [Zsid. 14. 9—12.] „De remélünk ti felöletek szerelmesem ezeknél jobbakat és az idvességhez közelebb valókat” stb. alapján. Népeért égő lelke izzadásig hevült a beszéd alatt, amíg szólt az áldozatkészségről s a nagy kötelességeiről.

Templom után presbiteri diszgyűlés, ez után vidám lelkes hangulatu közös ebéd következett. Ott voltak: Hajós Gergely, Szőke János érmihályfalvai róm. kath. lelkész, Dénes Ferenc róm. kath. lelkész kanonok [Észak-Amerika]. A Lovasok Érmihályfalváról. Fráter Loránd s vele együtt Ersemjén jóban, rosszban hűséges urai: Gazdag Lajos, a két Pásztor, Lovas Béla. Megkapó jelenete volt a közös ebédnek, mikor Dénes lelkész egy pohárköszöntőre adott válaszába mosolyogva szötte bele, hogy Fráter Lorándot nemcsak mi ismerjük, nemcsak mi szeretjük, otthon vannak az ő nótái Amerikában is minden magyar házbán, minden magyar ember szívében.

A délutánt istentiszteleten Laczák Dezső ér- adonyi lelkész a terméketlen fügefá példázata alapján [Luk. 13. 6—9.] állította kedves párhuzamba a nemzetek sorsát, — népünk helyét megváltó Jézusunk nyomában jelölve meg. Majd az iskolás gyermekek „Harangszó” c. versét s Egey István biharfőlegyházi lelkész alkalmi költeményeit szavalták. Dr Gellért Sándor e. m. ügyész énekelte el ezután nagy gyönyörűségünkre hatalmas erővel a „Gályarabok” énekét. „Térj magadhoz drága Sion. A templom is, a lelkünk is zengett bele. „Azt bünteti, kit szeret...” Utoljára Szatmári Károly lelkész olvasta fel a harangok történetét. Az érsemjéni hívek áldozatkészsége mellett dicsekedve említette a Sipos János kezdeményezését, az egyháztanács nemes törekvéseit s az Amerikában élő érsemjéni magyarok 12,600 leies gazdag ajándékát.

Az ünnepélyt boldog örömtől remegő hangon ezekkel a szavakkal zárta be: „Kedves Híveim. Az a mi két kedves harangunk mindenestől fogva új és nincsen bennük semmi ó vagy régi. Legyünk ujja mi is szív, lélek és élet szerint.”
Ugy legyen.

G.

Orgonahomlokzatsipok

a rekvirált sipok helyébe elsőrendű kivitelben készülnek

Wegenstein & Fiai orgona- és harmonium gyárában, Timisoara.

Kitűnő hangú harmoniumok és pedálos harmoniumok dílondán raklón.
Orgonajavítások, tisztítások és hangolások pontosan eszűszőlőnek.
Költségvetéssel és harmonium-érjegyzékkel díjtalanul szolgálunk. 10—26

Irodalom

A reform. szabad egyházak története

Irta dr Gyenge János. Nagyvárad, 1924 év. 41 l.)

Szerző e könyvecskéjével ugyanazt a célt szolgálja és munkálja, melyet „A jelenkor nagy vallásos ébredései” c. művével: a vallásos és egyházi élet megújítását. Végső konklúziója az, hogy ezt a szabad egyházban érhetjük el legjobban és éppen ezért mielőbb meg kell szerveznünk. Amint előbbi füzetében kimutatta, hogy a vallásos ébredés mint terjedt országról-országra, egyházzól-egyházra és így egyházunkban is el kell következnie, úgy e munkájában a szabad egyházak megalakulását és áldásos következményeit mutatja ki azzal, hogy nekünk is szabad egyházat kell alakítanunk. A skóciai, hollandiai, svájci, amerikai és francia szabadegyházak történetét ismeretve megállapítja, hogy az államnak az egyházra nehezede hatalma és a racionalizmus és liberalizmus által előidézett hitetlenség és vallástalanság volt a kiválások oka. A magyar református egyház hitbéli összeroppanása c. cikkben pedig a „vallási nihilizmus szellemét” és hatását a mi egyházunkban szemlélteti. Nagy Károly püspöknek theol. tanár korábban tartott dogmatikai előadásából vett idézetekkel és azzal is erősíti, hogy a szabad egyház megalakításának előfeltételei és szükségessége a mi egyházunkban is megvannak. Ezt az új reformáció előtt c. fejezetben mondja ki határozottan, de hangsúlyozva, hogy „a szabad egyházzá létel neccsak az állammal való anyagi kapcsolatunk megszűnését, a lelkesítő államsegélyről való lemondást jelentse, hanem főként a bűnöktől, a közönytől, a hitetlenségtől való megszabadulást is.” Az új reformáció alapelveitől az önkéntes egyháztagságot, az egyházfegyelmet, a lelkipásztorok, tanítók életének megújítását, a nőknek az egyházépítő munkába bevonását, a konfirmáció idejének 15—16 éves korig kitolását, a népesebb gyülekezeteknek több, legfeljebb 2000 lelkes hitközségekre felosztását, az egyházmegyék 8—10 egyházközséggel való megszervezését, az esperesi és püspöki tisztségekre az 5 évi tisztújítást, olcsó népies vallásos iratok terjesztését és a lelkészképzés gyakorlati irányban való reformálását jelöli ki. A Jegyzetek a magyar ref. püspöki egyház kialakulásához, bár szorosan a tárgyhoz nem tartozó, de érdekes történelmi összefoglalásában a püspöki cím eltörlését és a szuperintendensi címhez való visszatérést indítványozza.

E könyv, mint a rövid összefoglalásból is látható, nem csupán történelmi munka, hanem első-sorban iránymű történelmi megalapozással. A történelmi rész érdekes és tanulságos. A mű irányára vonatkozó véleményünket általánosságban vezető cikkünkben kifejezésre juttattuk. Az új reformációra vonatkozólag már régebben és többször kifejeztük gondolkodásunkat, melyek egyikét szerző is idézi másokkal.

együtt, könyvében. De az a meggyőződésünk, hogy ezt addig is végre lehet hajtani, míg a szabad egyház megalakításának ideje és lehetősége elérkezik. Az általa megjelölt alapelvekre, ha terünk engedné, külön is szeretnénk visszatérni.

A Nagy Károly püspök egykori studiumaiból való idézetekre az a megjegyzésünk, hogy tudtunkkal akkor, sőt jóval később is így tanítottak a kolozsvári theológián, de ma nemcsak a mai theol. tanároknak, kik egész lelkükkel az ébredést munkáik, hanem magának Nagy Károly püspöknek is homlok-egyenest ellenkező és szerzővel az egyház megújulásának kérdésében általánosságban egyező a meggyőződése. Mindenesetre erre nézve magától Nagy Károly püspöktől szeretnénk megnyugtató feleletet hallani.

A könyv, melyhez Péter Gyula reform. rajztanár készítet az új élet felkelését jelképező kifejező címképet, Béres Károly könyvnyomdájában és a szerzőnél (Nagyvárad, Bethlen-u. 11.) kapható. Ára 15 lei. Ez uttörő munkát mindazoknak figyelmébe ajánljuk, kik egyházunk jövőjét szívükön viselik.

Egyházi hírek

Tizenöt éves kápláni találkozó. Az 1909-ben kápláni vizsgát tett lelkészek 15 éves találkozója augusztus 13-án lesz Debrecenben, melyen való megjelenésre dr Erdős Károly lelkészkepzd-intézeti igazgató felhívást bocsátott ki és a találkozón való megjelenés bejelentését bizodalommal kéri. A hálaadó istenitisztele augusztus 13-án délután 4 órakor lesz.

Negyven éves lelkész jubileum. Bensőséges, meleg ünnepségben volt része e hó 6-án, vasárnap a szalárdi gyülekezetnek. Lelkipásztoruk Surányi Lajos papi működésének 40 éves évfordulóját ünnepelte s az 1872-ben épült templom tornyát új gombbal és csillaggal ékesítette fel. Részt vettek az ünnepségen Sulyok István, Csernák Béla, Konrád Géza egyh. ker. titkár, Tarnóczi Lajos bihari, Barcsa Mihály siteri, Paulik Béla nyívedei lelkészek és Gargya Géza nagyváradi s. lelkész. — Az érkezőket a község határában lovas bandérium és virágcsokros leányok várták, a parochián pedig a presbiterium élén a gyülekezet lelkésze üdvözölte. A fogadtatás után a templomba gyülekezett a hívek serege, hol ének után Csernák Béla lélekemelő imádságot, Sulyok István pedig magas színvonalu egyházi beszédet mondott az önzetlen lelkési szolgálatról és a prot. papság magasztos szerepéről. Az ünnepség legszívrehatóbb része az ünnepelt lelkésznek az urasztala előtt mondott hálaímádsága volt, melyben meghatottságtól meg-megcsukló hangon köszönte meg Istennek, hogy e boldog napot megérni engedte. Imádsága igazi kálvinista papi lélek bizonyosságtétele volt: egyedül Istené a dicsőség. Istentisztelet után az üdvözlések következtek. Barcsa Mihály a szalárdi nők nevében, dr Komáromyné Mihály Elvira szép alkalmi versét olvasta fel. Csernák Béla az egyházmegye üdvözlését tolmácsolta, a presbiterium nevében Sipos Károly főgonok, a zsidó hitközség küldöttsége, az előjáró-

ság, ipartestület üdvözölte a jubilánst. — Végül a helybeli társadalom vezetői egy szép ezüst serleget adtak át lelkészük, ki meghatott szavakkal mondott köszönetet. — A templomi ünnepség után a gombföltétel és közebed következett.

Szerkesztői üzenetek...

B. G. Árpád, S. I. B.-ujlah, P. Iestórék Gencs, V. I. Iriny, I. H. V.-fenes. A küldött öszségeket megkaptam s eljuttattam; ezuton tolmácsolom az illető hálás köszönetét. — **M. Gy. P.-tamási.** A hirdetés díját az egyh.-ker. titkári hivatala közli. — **T. Zs. Gálóspetri.** A cikk megjött, de csak a jövő számban hozhatom. — **Mindazoknak,** akiket illet: egyházi életünk eseményeiről, gyűlésekről, ünnepélyekről, mindjárt azok lezajlása után kérem a tudósításokat, míg aktualitásukból nem veszítenek szerkesztőségünkhez, a pályázati hirdetéseket pedig a Konrád Géza címére Nagyvárad, Emlék-tér 32. sz. sziveskedjenek küldeni.

Hivatalos rész.

Pályázat.

A nagyszántói református egyház kántor-tanítói állására. Fizetés: 1. Kézpénz 400 lei. 2. 10¹/₄ köből gyűlt buza (ennek folyó évi váltáságára körülbelől 4000 lei). 3. Két öl tűzifa beszállítva. 4. Négy fordulóban 3656—1600 □-öl szántóföld. 5. nyolc darab legeltetési jog. 6. Minden beiratkozott gyermek után tandíj: 15 liter rozs, 1 darab csirke, 20 lei. 7. Kiutalás esetén államsegély, mikor az egész díjlevél új értékelés alá kerül. 8. Ismétlősök tanításáért községtől 200 lei. 9. Temetési stóla. 10. Lakás, kert természetben. A földek után az állami adót egyház fizeti. Kötelezettség: I—VI. o. vegyesiskola tanítása a Királyhágómelléki ref. egyházkerület tanterve szerint. Temetéseknél és istentisztelet alkalmával éneklés vezetése, lelkész akadályoztatása esetén s kánonikus órákon lelkész helyettesítése.

Megjegyzendő, hogy a tanítóföldet 16 kat. holdig és a kántori földet 6 kat. holdig kiegészítették. Van összesen javadalmiföld 22 kat. hold. Az ujonnan nyert földek mindennemű kiadásait tanító tartozik fizetni.

Az állam által kívánt nosztrifikáló vizsgát megválasztott köteles f. évi szeptember hóban letenni.

Az állás f. évi szeptember hó 1-én elfoglalandó. Pályázati határidő a lapban történt megjelenéstől számított három hét.

Sântau-Mare—Nagyszántó, 1924 július 23.

Presbiterium.

82—924.

Pályázat

A Paptamási—Tamaseu Biharmegyei református egyház pályázatot hirdet a kántortanítósággal egybekötött nagyobb vegyes-iskola IV—V. és VI. osztályokat vezető tanítói állásra.

Javadalma: I. Tanítófizetés: 1. Kézpénz 51 Lei 60 bani. 2. Iskolafenntartási járulék címén — addig, míg államsegélyt nem kap — minden gyermek után — átlag 55 gyermek után — 1 véka buza, 5 Lei és 1 drb. csirke: 4050 Lei. 3. 16 tizenhat kat. hold és 1227 □-öl szántó és kaszáló, holdankint 400 Lei: 6400 Lei. 4. Ismétlősök oktatásáért a községtől 20 Lei. 5. 2 és fél öl kemény tűzifa a községtől természetben érték 2000 Lei. 6. 3 három hold legelőilletőség 5 nagy

jóságra: 200 Lei. Tiszteséges lakás, melléképületek, kert. Összes tanítói fizetés: 12,721 Lei 60 bani.

II. Kántori fizetés: 1. 20 köből buza régi megváltási ára: 307 korona 20 f.

2. 20 köből zab régi megváltási ára: 204 korona 80 f., összesen 512 korona.

E helyett az egyház jelenleg egyezség után fizet 1000 Leit.

3. Az agrár-bizottság 6 kat. hold földet adott kántori fizetés címén, e 6 kat. hold földet a kántor már 1924. év október 1-től használhatja, de mivel az még az egyház nevére átirva nincs, ezért az egyházközség nem szavatol — jövedelmi értéke 2000 Lei. Összes kántori fizetés jelenleg 3000 Lei.

4. Stóla: az egyházkerület által megállapítva. Jegyzet: Az állami adót a földek után az Egyház fizeti. — A földek jövedelme után esetleg kivetendő adót, — addig míg az e célra tétetett alap azt nem fedezi, a kántortanító fizeti.

Kötelességei: A IV—V. és VI-ik nagy vegyes iskola tanterv szerinti tanítása, a fiu ismétlősök oktatása. Temetés. Kántori énekvezérei teendők s az istenítiszteletek orgonával való végzése. Kanonikus órákon és lelkész akadályoztatása esetén az istenítisztelet végzése. Énekkar (vegyes) megalakítása, vezetése. Ifjúsági istenítiszteletek és vallásos estélyek tartása alkalmával s általában minden belmissziói munkában a lelkésznek segédkezés. Egyházi jegyzőkönyv vezetés és másnemű irodai munkákban is segíteni köteles leendő.

Pályázhatnak román honosságu nostrifikáló vizsgát tett oklev. férfi tanítók, kik katonai kötelezettségöknek már eleget tettek vagy azok alól feloldhatók.

Pályázni szándékozók a képesítést, családi és szolgálati viszonyt feltüntető okmányokkal felszerelt kérvényeket 1924. év augusztus hó 17-ig a ref. lelkész hivatához küldhetik. (Tamaseu—Paptamási, jud. Bihor) A választás augusztus 24-én leendő, amikor a pályázók megjelenése az orgona-ének próbára kívánatos. — Az állás szeptember elején elfoglalandó.

Presbyterium.

42—1924. sz.

Pályázat.

A pósalakai ref. egyház pályázatot hirdet katonai szolgálatra bevonuló kántortanítójának a katonai szolgálat tartama alatti (1 esetleg 2 évi) helyettesítésére. Fizetés megegyezés szerint. Köteleesség: I—VI. oszt. vegyes iskola vezetése, kántori teendők végzése.

Pályázhatnak okl. tanítónők is.

Kellően felszerelt kérvények augusztus 20-ig a pósalakai lelkész hivatához küldendők. — Állás szeptember 1-én elfoglalandó.

Pósalak (u. p. Mezőtelegd) 1924. július 20.

Presbyterium.

Pályázat

a Medies-Aurit—Aranyosmeggyesi ref. organista-kántortanítói állására.

Fizetés: Lakás, melléképületekkel. Nyolcmázs buza két mázsa szemestengeri, nyolc köbméter tűzifa beszálítva. Tíz köblös szántóföld, adóját az egyház fizeti. Kézpénz 4300 L., esetleg egyházker. és államsegély. Stóla.

Köteleesség: Organista-kántori teendők, vallás-és énektanítás. Egyházi jegyzőség. Lelkész szószéki helyettesítése betegség és elfoglaltság esetén. Iskola visszaállítása esetén összes tanítás.

Személyes megjelenés óhajtható. Megválasztott vasuti 3-ik szakasz fuvardíja fizetetik.

Pályázati határidő augusztus 15. Állás azonnal elfoglalandó.

Kérvény okmányokkal felszerelve, lelkész hivatához küldendő.

Medies-Aurit—Aranyosmeggyes, 1924 július 20.

Ref. presbiterium.

Pályázat.

Az erdőszádai református leány-egyház a megüresedett tanítói állására pályázatot hirdet.

Érdeklődők forduljanak a nagybányai reform. lelkész hivatához, vagy a gróf Dégenfeld uradalom tisztartói hivatalához Erdőszádára.

Pályázhatnak román honosságu, nostrifikáló vizsgát tett okl. férfi- vagy nő-tanítók, kik kötelezik magukat, hogy az augusztusban teendő tanítói vizsgán részt vesznek.

Pályázni szándékozók felszerelt kérvényüket augusztus 15-ig nyújtsák be a nagybányai reform. lelkész hivatához.

BÉRES KÁROLY

könyvnyomda, könyv- és papirkereskedése

a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Vallástani Kézikönyveinek kiadója és főbizományosa

ORADEA-MARE
NAGYVÁRAD

Bulevardul Regele Ferdinand (Rákóczi-út) 14.

Kiadásában megjelent és kapható:

A református gyermek első valláskönyve, az elemi iskolák II. osztálya részére. Irta: Zöld Mihály, ref. lelkész.

Református Vallástani Kézikönyv, az elemi iskolák III. oszt. számára. Irta: Nagy Vilmos, ref. tanítónőképző-intézeti igazgató.

Református Vallástani Kézikönyv, az elemi iskolák IV. oszt. számára. Irta: Nagy Vilmos, ref. tanítónőképző-intézeti igazgató.

Az Ó-szövetségi kijelentés története. [Biblia ismertetés.] Kézikönyv a középiskolák [polgári, gimnázium, lyceum, fiu- és leányiskolák] I. osztálya részére. Irta: Farkas Kálmán, főgimn. tanár.

Az Új-szövetségi kijelentés története. [Biblia ismertetés.] Kézikönyv a középiskolák [polgári, gimnázium, lyceum, fiu- és leányiskolák] II. osztálya részére. Irta: Farkas Kálmán, főgimn. tanár.

Konfirmációi Emlékkönyv. Irta és összeállították: Dr. Kecskeméthy István, ref. theologiai tanár, Vásárhelyi János, kolozsvári ref. esperes és dr. K. Tompa Arthur, az E. M. Sz. titkára.

Manual de Limba Română [Gramatică Română]. Román nyelvkönyv. [Román nyelvtan] a magyar tannyelvű elemi iskolák számára és magánhasználatra. A leckék a legújabb miniszteri tantervben előírt beszéd- és értelemgyakorlati anyagot tárgyalják. Engedélyezve a Köznevelési Minisztérium által 1924 május 26-án 45.591. szám alatt IV-ik teljesen átdolgozott kiadás. Irta: Dr. Caba Ágoston, kir. tanfelügyelő.

Certificat de absolvirea cursului primar Absolváló tanfolyami bizonyítvány. Ára 1 lei.

LELKÉSZEGYESÜLET

Aktuális problémák.

Az egyházi és vallásos élet főbb kérdései.

(A Ref. Lelkészegyesület 1924 március 11-én Kolozsvárt tartott választmányi gyűlésén előadott értekezlet.)

Sulyos aggodalmak és nehéz felelősség fognak el mindannyiszor, valahányszor napjaink egyházi és vallásos életét vizsgálom. A megváltozott viszonyok megnövelték és megsokszorozták feladatainkat. Fajunk megtartása, kulturánk fejlesztése összefügg egyházunk sorsával és mindezek mint életadó forrásból, vallásos életünkől táplálkozhatnak. Szükségesnek látszik azért, megoldandó kérdéseink számbavétele. A könnyebb áttekinthetőség szempontjából ezeket két csoportra oszthatjuk. Egyik részök az egyház külső viszonyaira és berendezkedésére vonatkozik, másik pedig a hitélet felköltésére és fejlesztésére. Ezeket akarom ezuttal röviden felsorolni.

Az egyháznak, mint intézménynek, történelmi fejlődésünk szerint elsőrendű érdeke az állammal való viszonyának tisztázása. Mai napig sincs ez a kérdés megoldva. A törvényhozás elé még nem került ez a kérdés, bár az idevonatkozó javaslatot ismerjük. A hivatalos egyház, úgy érezzük, nem foglalkozott ezzel a kérdéssel érdeme szerint. Fennáll azonban az aggodalom, hogyha még foglalkoznék is, volna-e ennek gyakorlati eredménye? Óriási fontosságú dolog, vajjon számíthatunk és számítsunk-e az állam anyagi támogatására, avagy az államtól való teljes függetlenség elérése és biztosítása legyen jövőendő magatartásunk iránya. Az eddigi kormányok működésében olyan irányzat mutatkozott, amely a lelkesi állások fenntartását és segélyezését állami feladatnak tekintette. Tiszteletre méltó polgári felfogás ez. Csak az a kérdés, hogy a változó politikai irányok között meddig állhat fenn?

Ezzel kapcsolatos az a tény, hogy az államsegély élvezése önkormányzatunkba való olyan beavatkozással jár, amit egyházunk zsinatpresbiteri alkotmánya semmiképpen nem tűrne el. Ilyenek: az államsegélyek folyósításánál a gyülekezet lélekszámára való tekintet, egyházkerületünkől az állami elismerés megtagadása, a külfölddel való egyházi összeköttetésünk eltiltása, theológiánkra tanárok kinevezése.

Állandóan égető problémája egyházi életünknek éppen az említett kerületi szervezkedéstől az állami elismerés ismételt megtagadása, amely a legbántóbban mutatja az állammal való

viszonyunk ferdeségét. Egyházi törvényeink szerint eme szerv megalkotása végbe ment és az államkormány magatartására való tekintet mindaddig akadályozta törvényhozó zsinatunk összehívásának. Annyival bénítóbban hat ez a körülmény, mert így sem az alulról meginduló kezdeményezés nem ér el egyetemes sikert, sem felülről nem érvényesül az egyházi életre ható irányítás.

Az egyetemes egyház szorongató félelme remeg eddig az egyház testéhez tartozó, államsegélyben részesített *hitfelekezeti iskoláinkért*, amelyek közül a középfokúakat nagyjából bezárták; az elemi iskolák tanító működését pedig lehetetlen rendelkezésekkel akadályozzák meg. Nincs még egy kérdés, amely annyira általános volna, mint ez. Minden tanítató szülő szívszorronva szemléli ezt a vergődést, amelynek bevalloított célja a felekezeti oktatás teljes megszüntetésével az állami iskolák felállítása. Eme fenyegető veszedelem új feladatok elé állítja egyházunkat, a vallásoktatásról való gondoskodás, a vasárnapi iskolák és a magyar egyházi magániskolák szervezése által. Mig a gyermek magyarul tanul imádkozni, addig nemzetisége nem vész el.

Ezzel függ össze a *lelkészképzés reformja*, ahol különösen a kántori és vallástanítói teendők ellátására kell tekintettel lenni; vagy pedig külön tanfolyamokon kell erre alkalmas és képzett egyéneket, katechétákat nevelni. Az egyetemes egyháznak, véleményem szerint, nem lehet sürgetőbb feladata, mint ennek a kérdésnek megoldása.

Az egyetemes egyház feladatai között ott látom a *diakonisszaképzés* ügyét, mert e nélkül az egyház épen ott marad békén, ahol legáldásosabban éreztetheti keresztyén voltát. Nincs lesújtóbb kritika az egyetemes egyház eddigi rideg adminisztratív életére, mint amit egy megsebesült katonára állapított meg, amikor a kórházból így irt: „Amíg én szükségét nem igen éreztem az egyháznak, az egyház folyton azzal terhelt, hogy neki szüksége van reám, az én pénzemre, munkámra, áldozataimra, most amikor szükségem volna az egyházra, nincs sehol. Apácák ápolnak, katolikus lelkész jár be hozzánk. Református ápoló nincs, református lelkészt hónapok óta nem láttam”.

Egyházunk eddig érzéketlenül haladt el a *társadalmi bajok, a szegénység, munkanélküliség, a nyomor rettenetességei mellett*. Égbekiáltó igazságtalanságok érvényesülhettek, amelyek ellen az egyháznak nem volt szava. Az öncéllá fejlődött

állam erkölcstelen tényeihez [bordélyházak, szerencsejátékok, pálinkamérések, a vasárnapi munka, párbajozás stb.] némán járultunk hozzá. A politikában is szerepet játszó világi vezérferfiaink és lelkészeink nem küzdöttek ezek ellen. A hatalom megszerzésére irányuló pártpolitika foglalta le teljesen őket; a keresztyénség érdekei és céljai ismeretlenek voltak előttük. Még mindig erősen fenyegeti a társadalmi életet egy felforgató törekvés, amely épen az igazságtalanságok miatt elkeseredett emberek elszántságára épít. Egyházunkra is az a feladat vár, hogy a krisztusi könyörület és irgalmasság tényeivel olajat öntsön a háborgó tengerre, amelynek hullámai már milliókat nyeltek el.

Legnagyobb problémája épen az egyes egyházaknak épügy, mint az egyetemes egyházaknak, hogy ennyi ellenséges indulat között mint tartsa fenn önmagát. De ez nem probléma ott, ahol a Krisztust prédikálják, ismerik és követik. És ezzel a vallásos élet problémáihoz érkezünk el. Melyek között a legelső önmagunk hitének és életének megújítása az evangélium által.

Tarnóczy Lajos.

(Folyt. köv.)

Jegyzőkönyv,

felvétellett Biharon 1924 július 3-án a RLE. pénztári őrizetre bízott javainak átadása alkalmával; — Daróczy Ferenc volt pénztáros átadja, Tarnóczy Lajos az átvételre megbízott átvévő átveszi:

a) a pénztárkönyvet 34,247-55 lei bevétellel, 433-05 lei készpénz egyenleggel;

b) a kolozsvári közhasznú Tkp. Rt. 6588 sz. betétkönyvén június 11-én elhelyezett 14,457-90 lei alapot;

c) 1 drb. törzskönyvet;

d) az 1923. évi naptárak kiadására és elszámolására, illetőleg az ezekből fennálló hátralékokra vonatkozó iratokat;

e) az 1924. évi naptárak kiadására, elszámolására s az ebből fennálló hátralékos követelésekre vonatkozó iratokat;

f) az eddigi számadások okmányait;

g) 1 drb. iktatókönyvet.

K. m. f.

Előttünk:
Dr Bodnár Gábor,
Benedek Márton,
Székely Miklós.

Daróczy Ferenc
átadó.
Tarnóczy Lajos
átvévő.

Apróbb közlemények.

Lelkészi köri értekezlet. Junius hó 15-én tartotta ünnepélyes istenítisztelettel és presbiteri értekezlettel kapcsolatos köri értekezletét Váras-

fenesen a belényesi lelkészi kör. Az ünnepély faluhelyen szokatlan külső kereteivel; nemes és művésziesen szép program-számaival, nemcsak a szokottnál nagyobb tömegeket vonzotta templomba, hanem megjelentek ott olyanok is, akik egyébként ritkán, vagy sohasem látott vendégei a templomnak. Az ünnepélyes istenítisztelet a következő program szerint folyt le. 1. Közös fennálló ének: Oh Ur Isten légy közöttünk. 2. A 130. dics. 1., 4. verse. 3. A helybeli énekkar éneke. 4. Biblia-magyarázat tartotta Danka József magyarszékei lelkész. 5. Gályarabok. Szavalta: Tatay Ilonka. 6. Duett. Énekelték: Tatay Ilonka és Tatay Ambrus. 7. Pilátus. Szavalta: Tatay Ilonka. 8. Soló-ének. Énekelte Tatay Ambrus. 9. A helybeli dalárda éneke. 10. Bezáró közös ének a LXV. zs. 1., 3. verse. — A szép énekszámok, a nagy-szerű lendülettel előadott vallásos tárgyú költemények és mindennekfelett a meggyőző erővel hirdetett evangélium nem egy szívben lobbantotta lánggra a vallás kialvó félben levő szövétnekét s járult hozzá a vallásos öntudat feltámasztásához és ápolásához. Az ünnepélyen megjelentek a Kör lelkészei csaknem valamennyien. Ott volt Bottyán Pál belényesi lelkész-köri elnök, továbbá Szatmáry István remetei, Kovács Zsigmond nyégerfalvai, Szakács Dénes köröstárkányi, Danka József magyarszékei és Juhász András helybeli lelkész — valamint a szomszédos községek presbiteriumai, kiknek megjelenése a testvéri szoros kapcsolatot és együvé tartozás érzetét ápolgatja a lelkekben. — A presbiteri értekezletet az ünnepélyes istenítisztelet után tartottuk. Itt a presbiterek hivatásáról, nemes és szép rendeltetéséről Szatmári István remetei lelkész társunk tartott megkapó és közvetlen előadást. — Utánna a lelkészek a helybeli lelkésznek, a vendégpresbiternek pedig a helybeli presbitereknek voltak kedves és szívesen látott vendégei; mi pedig mindnyájan gazdagabbak lettünk egy komoly és nemes hangulatban eltöltött vasárnap áldott emlékével.

Jegyző.

Kimutatás a befizetett tagsági díjakról: Az 1923. évi kongresszus óta tagsági díjakat fizettek, illetve hivatalos lapunkra előfizettek 1923. évre: ifj. Nagy D. Szőkefalva 60, Tóth L. V.-gálfalva 60, id. Nagy D. Kutyalva 30, Gálffy S. K. Széplak 60, Kállay F. Egrestő 60, Gönczy P. Kiskend 60, Dakó L. Dányán 60, Farkas I. Nagyteremi 60, dr Mátyás Ernő 60, Benedek F. Tur 60, Menyhárd Elek 60, Tövisy I. Ó-ujfalu 60, Bajkó Gy. Barátos 30, Szabó Gy. Csomakörös 60, Pótsa János 60, Havadtői S. Kovászna 60, Mirtse F. 60, Veress K. Paplóc 60, Jancsó L. Páké 60, Szász M. Páva 60, Kónya G. Zabola 60, Antal L. Zágony 60, Kovács Á. N. Borosnyó 30, Havadtői M. Angyalos 60, Bitai G. Egerpatak 60 lei. Folyt. köv.